

Een netwerk van netwerken

Afronding **GKC-** *programma* Regionale Transitie

Meindert Jan Oostland van mbo Meppel: "Wij willen verantwoordelijkheid nemen voor het leren in de regio"

"Kan een netwerk promoveren?" vroeg een onderzoeker tijdens een bijeenkomst over de toekomst van regionale transitie en reguleren. Oftewel, kan een netwerk leren? Zeker wel, is de conclusie, regionale transitie kan alleen blijven voortbestaan met lerende netwerken.

De vertegenwoordiger van het ministerie was aanwezig, de trekkers van de programmateams Leven Lang Leren en Ketens en Agrologistiek via de beamer. De directeur, een teamleider, een coach en leerling van mbo AOC Terra Meppel, werkplaatsmanagers, vertegenwoordigers vanuit het hbo, Wageningen Universiteit en onderzoekers waren er ook. "Kortom," sprak Willem Foorthuis, trekker van het programma, "dit is een goede doorsnede van het netwerk en we vertegenwoordigen heel veel mensen." Deze mensen - en meer - waren op 27 maart in Meppel bij elkaar om te onderzoeken hoe regionale transitie verder moet zonder het GKC-programma Regionale Transitie. Het programma-team heeft in de afgelopen jaren veel bereikt. Nu is het tijd om verantwoordelijkheden over te hevelen en de centrale landelijke ondersteuning af te bouwen. En dus stelt Foorthuis alle aanwezigen de vraag: Waar is nog behoefte aan ondersteuning? Wat is landelijk nodig?

Intern en extern

De mbo-vestigingen van AOC Terra stappen stuk voor stuk over op regioleren. Meindert Jan Oostland, gastheer en directeur van mbo Meppel, vertelt hoe de school vanuit de behoefte naar meer activerende didactiek na een bezoek aan Edudelta in Zeeland overstapte op regioleren en studentenstichtingen. “We zijn toen in het diepe gesprongen.” Nu, twee jaar later, is er intern behoefte aan verdere professionalisering en extern aan een structurele samenwerking met de omgeving. De professionalisering richt zich vooral op de rol van coaches in het onderwijsproces. Extern wil de school de relatie met de omgeving herstellen, het netwerk uitbreiden, aansluiten bij de thema’s van de regio en een rol spelen in het onderwijs van de 25-plusser. “Verantwoordelijkheid nemen voor het leren in de regio.”

Eigenlijk heeft Oostland hiermee de thema’s van die middag wel te pakken: aandacht voor coaching, bouwen aan het netwerk, samenwerking met de regio en aan de vragen van de regio en als laatste een rol spelen in het leren in de regio, in leven lang leren dus.

Coaching

Op vele lagen blijkt behoefte aan coaching, want regionale transitie is ook onderwijstransitie. Regioleren leunt voor een groot deel op coaching. Maar dat is helemaal niet zo makkelijk voor de gemiddelde docent. “Docenten moeten van ‘in control’ naar ‘out control’,” stelt Klaas Sebens, student en voorzitter van de Meppelse studentenstichting. Hij bedoelt dat docenten verder kunnen professionaliseren in hun coachingsvaardigheden. Voor teamleider Hans Sprakel gaat het vooral om de borging van kwaliteit. “Het ligt in de bedoeling om in de toekomst het zogenaamde voorwaardelijke traject onderdeel van examinering te maken. Die borging van werkprocessen is een kwestie van coaching.” Nu wordt AOC Terra daarbij nog ondersteund door Stoas Wageningen Vilentum en Sprakel hoopt dat dit zo blijft. “Zij helpen bij coaching, onze coaches ervaren dat als een groot goed.” Maar het gaat niet alleen om coaching van coaches. “Coaching is nodig op alle lagen, ook op de buitenkant”, zegt Oostland. Ook kenniswerkplaatsmanager Noordoost Friesland Rianne Vos zou graag gecoacht worden. “Om onze blinde vlekken bloot te leggen.”

*Klaas Sebens, student en voorzitter van de studentenstichting:
“Docenten moeten van ‘in control’ naar ‘out control’”*

De regio en de vraag

Oostland is intern begonnen met regioleren. Nu wil hij zijn aandacht naar buiten richten. Aansluiten bij de regio en bij de thema’s die in de regio leven. Voor docent paardenhouderij Jolanda Boertien betekent dit dat de school de stap moet maken naar ‘echte leervragen’, opdrachten die er toe doen. Een duurzame relatie aangaan met de opdrachtgevers, het netwerk. De coach speelt daar een belangrijke rol in. “Belangrijk is dat coaches, opdrachtgevers en studenten ook de

Klaas Boer van het programmteam Leven Lang Leren (l): “Als je als groen onderwijs wilt blijven bestaan, moet je iets met leven lang leren”

vraag stellen over wat er komt na afronding van een project.” Werkplaatsmanager Vos vult aan: “Om echte innovatieve vragen op te pakken heb je een programmatische aanpak nodig. Aandacht besteden aan de vraagarticulatie, niet wegwezen na één opdrachtje.” Docenten zijn daarin de verbindende schakels, die blijven, leerlingen niet. “Maar vaak zijn alleen de studenten en geen docenten bij besprekingen met de opdrachtgever.” Dat vraagt wat van de interne organisatie op scholen. Boertien: “De coach moet vrijheid en tijd hebben om naar de opdrachtgever te gaan.”

Het netwerk

Relaties aangaan met de regio betekent bouwen aan een netwerk. Pas dan kun je ook werken aan vraagarticulatie, ‘echte vragen’ boven tafel krijgen. Het mbo in Groningen begint in navolging van Meppel ook met regioleren, maar in tegenstelling tot Meppel wil het aan de buitenkant beginnen, eerst een netwerk bouwen. “De kunst is,” reageert iemand uit de zaal, “dat alle lagen binnen de organisatie aan het netwerk blijven werken.” Dat heet relatie-management. En dat omvat meer dan de verbindingen met de regio.

Ook oud-leerlingen hebben een rol in dat netwerk, vindt Klaas Sebens. “Door hun ervaringen met regioleren kunnen ze de zittende leerlingen van dienst zijn. Bijvoorbeeld via LinkedIn.” En er zijn bovenregionale

netwerken en netwerken die de landsgrenzen overstijgen. Netwerken kunnen ook weer samenwerken. Rianne Vos ziet een rol weggelegd voor een ‘transitieteam’ waarin werkplaatsen en regio’s van elkaar leren, bijvoorbeeld over de vragen: pakken we de juiste vraag op? Hoe richt je de leeromgeving in zodat studenten en docenten naar buiten gaan? Hoe zorgen we ervoor dat kennis toegankelijk wordt en blijft? Hoe ontsluiten we nationale en internationale subsidies?

Leven Lang leren

Uiteindelijk wil Oostland een rol in het leren van de regio. “Als je als groen onderwijs wilt blijven bestaan, moet je iets met leven lang leren”, zegt Klaas Boer, trekker van het programmteam Leven Lang Leren waarmee het team Regionale Transitie samenwerkt. Hij laat een model zien waar aan de linkerkant arbeidsmarkt doelen staan en aan de rechterkant innovatieve doelen. Aan de linkerkant staat ook kwalificeren, in het midden staat bijscholen en rechts staat leren voor innovatie. Vaak zit de school aan de linkerkant, stelt Boer, de school is bezig met kwalificeren. De sector zit veel meer aan de kant van het leren voor innoveren. Kenniswerkplaatsen zitten voor een deel in de infrastructuur van het kwalificeren en ze hebben ook een plek in de innovatieve ontwikkelingen. De kunst is, zowel voor onderwijsinstellingen als voor de sector, duidelijk te krijgen waar ze precies zitten in dat proces. Als voor beide die positie duidelijk is, dan is het makkelijker om de dialoog aan te gaan. Taak voor Oostland en zijn collega’s om hun positie op die schaal helder te krijgen. In hoeverre is AOC Terra bezig met kwalificeren, of ook al met innoverend leren?

Ondersteuning

Van activerend leren naar leven lang leren in de regio is een lange weg voor Oostland en zijn team. Welke landelijke ondersteuning zou hij daarbij kunnen gebruiken? Het antwoord is gelegen in het proces dat de school en het programmteam al zijn ingegaan: bouwen aan een netwerk, een netwerk van onderwijsinstellingen, kenniswerkplaatsen en regio’s om van elkaar te leren en elkaar te ondersteunen. Een proces ingaan van leven lang leren. Voor de regio, de kenniswerkplaatsen én de onderwijsinstellingen. ■